

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ МОБІЛЬНОСТІ

ПОСІБНИК

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ МОБІЛЬНОСТІ ПОСІБНИК

» ЗМІСТ

Для чого потрібен цей посібник?	3
Що таке Європейський тиждень мобільності (ЄТМ)?	4
Як взяти участь?	6
Нагорода ЄТМ у Європі	7
Нагорода ЄТМ в Карпатах	8
Заходи на 7 днів кампанії ЄТМ	10
Громадський транспорт	11
Їзда на велосипеді	14
Ходіння	16
Управління мобільністю	18
Відповідальне використання автомобілів	20
Відпочинок	22
Покупки (шопінг)	23
Мобільність та здоров'я	24
Зелені маршрути	26
Сталість: постійні заходи	28
День без автомобілів	30
Інформація та комунікації	34
Оцінка ініціативи ЄТМ	36
Заключні положення	36

» ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБЕН ЦЕЙ ПОСІБНИК?

Метою даного посібника є надання корисної інформації та порад місцевим органам влади, що беруть участь в ініціативі **Європейський тиждень мобільності (ЄТМ)** та у заході **День без автомобілів**. У посібнику представлені основні вимоги, необхідні для офіційної (он-лайн) реєстрації участі в ЄТМ.

В основу посібника увійшов досвід європейських міст, які вже протягом 10 років проводять ЄТМ та День без автомобілів, критерії, викладені у Хартії ЄТМ, а також рекомендації, надані європейськими та міжнародними партнерами даної ініціативи.

У цьому посібнику зібрані цінні ідеї та інформація щодо організації діяльності в рамках ініціативи ЄТМ, а також тих постійних заходів, які можуть впроваджуватися та пропагуватися органами місцевого самоврядування. Один з розділів містить інформацію про нагороду ЄТМ для того, щоб підготувати місцевих координаторів до участі та організації заходів відповідно до критеріїв нагороди ЄТМ.

Місцеві органи влади можуть взяти до уваги ці настанови під час організації ЄТМ у своїх громадах та пристосувати їх до місцевих умов. Інформація в посібнику не є вичерпною, нові ідеї, що виникатимуть під час наступних заходів, будуть опубліковані у наступних редакціях посібника та розміщені на веб-сторінці Європейського тижня мобільності.

Зверніть увагу на те, що кожного року Європейський тиждень мобільності має конкретну тему, пов'язану із сталою мобільністю, так звану фокусну тему. Додаткові Тематичні настанови, складені для місцевих координаторів ЄТМ у містах та містечках та присвячені фокусній темі року, починаючи з 2010 року будуть видаватися щорічно.

Тематичні настанови можна завантажити з веб-сторінки ЄТМ
www.mobilityweek.eu

»» ЩО ТАКЕ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ МОБІЛЬНОСТІ?

» ВІД ДНЯ БЕЗ АВТОМОБІЛІВ...

Марго Вальстром, на той час - комісар ЄС із захисту навколишнього середовища, у 2000 році заснувала Європейську ініціативу *День без автомобілів*. Така ініціатива створила для міст-учасників можливість продемонструвати, наскільки їх турбують питання захисту навколишнього середовища. Щороку 22 вересня, протягом цілого дня, місцеві органи влади проводили заходи, спрямовані на обмеження моторизованого пересування у окремих місцях, заохочення використання сталих видів транспорту та підвищення обізнаності населення про вплив різних видів транспорту на навколишнє середовище.

» ... ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТИЖНЯ МОБІЛЬНОСТІ

Починаючи з 2002 року Європейський тиждень мобільності проводиться щорічно з 16 до 22 вересня. ЄТМ дає місцевим органам влади та зацікавленим організаціям і особам можливість ініціювати проведення заходів, спрямованих на покращення навколишнього природного середовища та умов життя в громадах, а також формує платформу для:

- *просування рішень, ініціатив та кращих практик, пов'язаних з сталою міською мобільністю;*
- *підвищення обізнаності громадян про вплив і негативні наслідки використання приватного та інших видів транспорту для навколишнього середовища та якості життя громади;*
- *заснування дієвого партнерства з місцевими зацікавленими сторонами;*
- *участі в загальноєвропейській кампанії ЄТМ, яка об'єднує спільною метою та спільною ідентичністю міста та містечка у різних країнах;*
- *підвищення відповідальності місцевих органів влади за ефективність місцевих транспортних систем;*
- *розробки та виконання довгострокової політики у сфері міської мобільності.*

» МОЖЛИВОСТІ, ЯКІ СТВОРЮЄ ЄТМ

Європейський тиждень мобільності – це кампанія, націлена на зміну місцевих транспортних схем і поведінки людей щодо використання транспортних засобів та міського простору. В довгостроковій перспективі це має призвести до покращення здоров'я та якості життя людей і збереження чистого навколишнього середовища.

ЄТМ дає людям можливість подумати, для чого насправді призначені наші вулиці та обговорити вирішення таких проблем, як забруднення повітря та шум.

Участь місцевих органів самоврядування в кампанії ЄТМ дає їм та громадянам прекрасну нагоду використати ЄТМ як засіб пропагування своїх дій та тестування нових транспортних рішень.

ЄТМ також створює умови для залучення місцевих зацікавлених сторін до інноваційних рішень у сфері міської мобільності, спрямованих, зокрема, на зменшення використання автомобілів і кількості шкідливих викидів, тестування нових технологій та транспортних схем.

» ПАРТНЕРСТВО ЗАДЛЯ СТАЛОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Жоден орган місцевого самоврядування не може самотужки досягнути сталої мобільності. Це довгостроковий процес, який вимагає не лише політичної підтримки, але й відданого партнерства. Саме тому Європейський тиждень мобільності заохочує місцеві органи влади долучитися до такого партнерства та залучити якомога більше місцевих зацікавлених сторін. Органи місцевого самоврядування мають шукати місцевих партнерів та координувати підготовку і проведення ЄТМ у тісній співпраці з ними.

Муніципалітети мають будувати партнерські відносини та співпрацювати з місцевими зацікавленими сторонами, такими як організації (громадського) транспорту, природоохоронні, спортивні асоціації, організації охорони здоров'я, місцеві компанії (включаючи їх зовнішні контакти, тобто клієнтів, постачальників, партнерів) та (місцеві) засоби масової інформації тощо.

Підприємства, установи, організації також можуть бути зацікавлені в участі в ЄТМ. Цим вони демонструють свою турботу про стан здоров'я своїх працівників, суспільство навколо себе та чисте повітря, і, безсумнівно, покращують імідж своєї компанії. Органам місцевого самоврядування варто використати таку мотивацію для залучення якомога більшої кількості партнерів.

До прикладу, на загальноєвропейському рівні була розроблена Угода про зобов'язання Європейського тижня мобільності, яку підписали 20 європейських та міжнародних організацій. Цим самим дані організації висловили свою офіційну підтримку ініціативи ЄТМ. Цей приклад демонструє, що ЄТМ є базою для співпраці зацікавлених сторін задля досягнення спільної мети: сталої міської мобільності.

» УСПІХ ЄТМ

Європейський тиждень мобільності одразу набув популярності: у перший рік його проведення в ньому взяли участь більше, ніж 400 місцевих органів влади з 23 країн. З кожним роком обізнаність населення про ініціативу ЄТМ зростала. В ході опитування громадської думки щодо корисності ЄТМ, 80% опитаних підтримали цю ініціативу. Більшість людей також визнали цінність Європейського тижня мобільності як кампанії, що наголошує на надмірному використанні автомобілів у містах, і висловили бажання, щоб такі заходи, як заходи ЄТМ, проводилися частіше.

» ЯК ВЗЯТИ УЧАСТЬ В ЄТМ?

Будь-яке місто, містечко або село запрошуються до участі у Європейському тижні мобільності, навіть ті, що знаходяться поза межами Європи!

На знак приєднання до ЄТМ голова органу місцевого самоврядування підписує Хартію ЄТМ, яка містить наступні критерії:

- Організація тижня заходів, з врахуванням фокусної теми року.
- Впровадження принаймні одного нового постійного заходу, який сприятиме переходу від використання приватних автомобілів до пересування дружніми до природи способами.
- За можливості принаймні одним з таких заходів має бути перерозподіл дорожнього простору на користь пішохідних, велосипедних зон чи зон громадського транспорту на постійній основі, наприклад, перекриття дороги, ширші тротуари, нові вело доріжки та маршрути громадського транспорту, розвантаження автомобільного руху, вищі ліміти обмеження швидкості. Постійні заходи, впроваджені протягом цього року також можуть бути враховані за умови, що вони пропагуються або урочисто відкриваються під час ЄТМ (див.також розділ «Сталість: постійні заходи» даного Посібника).
- Організація Дня без автомобілів, наприклад, виділення однієї чи декількох зон, призначених лише для пішохідів, велосипедистів та громадського транспорту принаймні на один повний день, тобто на одну годину раніше та одну годину пізніше звичайного робочого часу.
- День без автомобілів слід проводити 22 вересня кожного року.

Ті місцеві органи влади, які візьмуть на себе зобов'язання з усіх трьох вищезазначених критеріїв, стають Золотими Учасниками та можуть претендувати на Нагороду ЄТМ в Карпатах (див.також розділ «Нагородження ЄТМ» даного Посібника).

Європейська Хартія має бути передана національному координатору ЄТМ в Україні, п. Лесі Лойко, м. Ужгород (e-mail: admin@forza.org.ua).

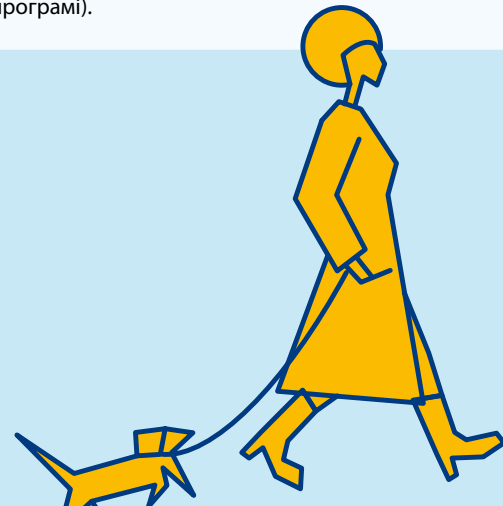
» ЯК ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ?

Для офіційної реєстрації у ЄТМ і для того, щоб мільйони людей в Європі та світі бачили вас на веб-сайті ЄТМ, необхідно заповнити он-лайн реєстраційну форму на www.mobilityweek.eu. Подання заявки можливе різними мовами, у тому числі українською.

Для заповнення реєстраційної форми органам місцевого самоврядування слід подати наступну інформацію:

- Прізвище, ім'я, посада та контактна інформація особи, яка відповідає за проведення ЄТМ від органу місцевого самоврядування.
- Заходи або події (відповідно до теми року), організовані в рамках тижня мобільності та відповідна програма.
- Перелік постійних заходів, які будуть впроваджені цього року.
- Інформація про зону(и), де буде проведено День без автомобілів (з обмеженим використанням приватних автомобілів).

Після завершення реєстрації он-лайн, національний координатор ЄТМ в Україні схвалює подану заявку. Після схвалення, орган місцевого самоврядування, що зареєструвався, отримає автоматичне підтвердження електронною поштою. Лише після цього заходи міста будуть опубліковані он-лайн у розділі CITIES (міста) веб-сайту. Деталі логіну для розділу PARTNER AREA (партнерська зона), за посиланням www.mobilityweek.eu/partners/ будуть надіслані разом із листом-підтвердженням. У розділі PARTNER AREA орган місцевого самоврядування зможе, за необхідності, оновлювати інформацію (наприклад, зміни в програмі).

» НАГОРОДА ЄТМ У ЄВРОПІ

Нагородження учасників Європейського тижня мобільності спрямоване на відзначення кращих заходів, проведених органами місцевого самоврядування в рамках ЄТМ.

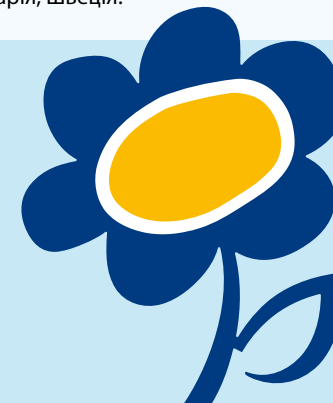
Воно має на меті пропагування досвіду та успішних прикладів проведення кампанії ЄТМ. Фіналісти Нагороди ЄТМ у Європі кожного року беруть участь в престижній урочистій церемонії в Брюсселі, а їх приклади розміщують у публікаціях ЄТМ.

КРИТЕРІЇ УЧАСТІ НАГОРОДИ ЄТМ

Місцеві органи влади мають право взяти участь у схемі Нагородження ЄТМ, якщо вони:

1. Зареєстрували свої заходи он-лайн на сайті www.mobilityweek.eu
2. Підписали Хартію ЄТМ і є **Золотими Учасниками**, тобто виконали всі три критерії Хартії ЄТМ
3. Розташовані в зоні країн ЄС (ЕС-27), є кандидатами або потенційними кандидатами вступу до ЄС, і є частиною Процесу Стабілізації та Асоціювання (ПСА), країнами Європейської економічної зони (ЄЕЗ) або країнами Європейської зони вільної торгівлі (ЄЗВТ).

Такими країнами є:
Албанія, Австрія, Бельгія, Болгарія, Боснія та Герцеговина, Великобританія, Греція, Данія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, колишня югославська республіка Македонія, Косово відповідно до міжнародного документу UNSCR 1244, Латвія, Литва, Ліхтенштейн, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Туреччина, Угорщина, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чеська Республіка, Чорногорія, Швейцарія, Швеція.

НАГОРОДА ЄТМ В КАРПАТАХ

Нагородження учасників Європейського тижня мобільності в Карпатах націлене на визначення найкращих практик та пропагування цих прикладів серед інших громад України та Європи.

КРИТЕРІЇ УЧАСТІ НАГОРОДИ ЄТМ В КАРПАТАХ

Органи місцевого самоврядування мають право взяти участь у схемі Нагородження ЄТМ, якщо вони:

1. Зареєстрували свої заходи он-лайн на сайті www.mobilityweek.eu
2. Підписали Хартію ЄТМ і є **Золотими Учасниками**, тобто виконали всі три критерії Хартії ЄТМ
3. Розташовані у **Закарпатській області України**.

ПРОЦЕДУРА ПОДАЧІ ЗАЯВКИ

Органи місцевого самоврядування, які бажають позмагатися за Нагороду ЄТМ в Карпатах, запрошуються:

1. Заповнити форму заявки українською мовою, з інформацією про громаду, події та заходи ЄТМ, запроваджені постійні заходи, а також про місцевих партнерів та їх участь.
2. До 10 жовтня кожного року подати: (А) заявку електронною поштою на адресу ГО ФОРЗА: admin@forza.org.ua; (Б) наявні супровідні матеріали: фотографії, вирізки з газет, CD-ROM та DVD диски з записом відеоінформації та фотографій (бажано високої якості).

Форма заявки буде доступна заздалегідь на сайті: www.forza.org.ua

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ НАГОРОДИ ЄТМ В КАРПАТАХ

Заявки органів місцевого самоврядування оцінює незалежне журі, яке зазвичай складається з п'яти спеціалістів у сфері сталого розвитку громад. Ключові критерії оцінки включають:

- Якість заходів проведених в рамках тижня ЄТМ.
- Кількість заходів.
- Інноваційність заходів.
- Ефективність заходів.
- Партнерство та співпраця різних зацікавлених сторін.

ЦЕРЕМОНІЯ НАГОРОДЖЕННЯ ТА ПРИЗ ЄТМ В КАРПАТАХ

Церемонія Нагородження ЄТМ в Карпатах буде проведена наприкінці кожного року ЄТМ. Орган місцевого самоврядування – переможець ЄТМ в Карпатах отримає спеціальну відзнаку та безкоштовну допомогу в написанні проекту на тему, пов'язану з покращенням умов пересування в громаді.

» ЗАХОДИ НА 7 ДНІВ КАМПАНІЇ ЄТМ

Органи місцевого самоврядування організовують заходи Європейського тижня мобільності щороку з 16 по 22 вересня.

На основі місцевого досвіду попередніх 10 років проведення ЄТМ в Європі було розроблено широкий спектр пропозицій для місцевих заходів ЄТМ.

Три основні сталі види пересування, а саме: громадський транспорт, їзда на велосипеді та ходіння, формують основу для проведення більшості заходів. Далі у посібнику містяться пропозиції з корисними порадами для проведення заходів за наступними видами пересування:

- **Громадський транспорт**
- **Їзда на велосипеді**
- **Ходіння**
- **Управління мобільністю**
- **Відповідальне використання приватних автомобілів**
- **Відпочинок**
- **Покупки**
- **Мобільність та здоров'я**
- **Зелені маршрути**

ПОЧАТОК ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТИЖНЯ МОБІЛЬНОСТІ

В перший день Європейського тижня мобільності – 16 вересня – заходи для населення та ЗМІ створюють чудову можливість для старту тижня мобільності шляхом:

- *урочистого відкриття ЄТМ за участі керівника органу місцевого самоврядування та представлення постійних заходів мобільності, які місто запланувало в рамках Європейського тижня мобільності;*
- *запровадження спеціальних пропозицій, таких як «Квиток Європейського тижня мобільності» зі знижками на плату за проїзд у мережі громадського транспорту на весь період ЄТМ;*
- *пропозиції додаткових послуг громадського транспорту (більша частота, особливі пропозиції, нові маршрути, послуги з надання інформації (карти, поради щодо проїзду), спеціальне видання міської газети тощо;*
- *відзначення тих, хто вирішив не користуватися автомобілем під час ЄТМ, їх опитування на предмет того, які альтернативні види транспортування вони обрали.*

» ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ

Використання громадського транспорту для пересування є однією з центральних тем Європейського тижня мобільності. Громадський транспорт має бути синонімом зручності пересування та основою ефективної мобільності у громадах.

Далі в посібнику пропонуються ідеї, як покращити роботу громадського транспорту та успішно організувати заходи Європейського тижня мобільності.

ЕФЕКТИВНІ ГРОМАДСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Усі заходи ЄТМ мають звертати увагу на важливість громадського транспорту та його зв'язки з іншими видами пересування для того, щоб покращити якість пересування в цілому.

- *Проведення переговорів з операторами громадського транспорту про розташування зупинок з врахуванням потреб людей.*
- *Надання фінансової підтримки громадському транспорту (знижки на квитки, відшкодування).*
- *Запровадження спеціальних пропозицій, наприклад, квитка ЄТМ з спеціальними знижками для користувачів регулярних перевезень на цілий тиждень.*
- *Надання інформації про громадський транспорт та інші сталі види транспорту в Інтернеті.*
- *Організація консультацій з питань пересування в місті, в тому числі для туристів та гостей міста.*
- *Пропозиція напоїв на автобусних зупинках.*
- *Інформування про заплановані заходи ЄТМ на найбільш відвідуваних маршрутах громадського транспорту.*
- *Проведення змагання між найбільш популярними видами пересування (автомобіль, громадський транспорт, велосипед та ходьба).*
- *Організація обговорень з представниками асоціації громадського транспорту, органів місцевого самоврядування та громадськості з питань збільшення використання громадського транспорту та позитивних наслідків для різних сторін.*

СТАЛІ ВИДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ЗВ'ЯЗКИ МІЖ НИМИ

Під час організації ЄТМ варто поєднати заходи для пропагування велосипедного та громадського транспорту, наприклад:

- дозволити перевозити велосипеди у громадському транспорті у не «піковий» час, коли найменше пасажирів;
- побудувати нові велосипедні стоянки на зупинках громадського транспорту, щоб заохотити людей використовувати велосипед для досягнення найближчого сполучення громадського транспорту;
- спільне використання автомобілів членами сім'ї, сусідами або колегами та використання автомобілів для доїзду до ліній громадського транспорту;
- спільне використання таксі від/до зупинок громадського транспорту;
- запровадження інформування пасажирів про інші види громадського транспорту (наприклад, персонал залізниці надаватиме інформацію про автобусне сполучення і навпаки).

ДОСТУПНИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ

Громадський транспорт має бути зручним, надійним і доступним транспортом для кожного. Крім цього, доступ до транспорту для людей з обмеженими можливостями є не лише їх правом, але й необхідною передумовою для забезпечення їх соціалізації.

Доступність громадського транспорту для людей з обмеженими можливостями є важливою темою ЄТМ, для досягнення якої потрібно:

- пристосовувати автобусні зупинки для покращення доступу та зменшувати відстані між пішохідною частиною та висотою автобусної підніжки;
- створювати автобусні зупинки біля місць розташування великих організацій та підприємств для полегшення доступу;
- у тісній співпраці з організаціями, що представляють людей з обмеженими можливостями, проводити навчальні семінари для водіїв та надавачів послуг громадського транспорту для підвищення обізнаності про потреби та права людей з обмеженими можливостями;
- надавати важливу інформацію, пов'язану з громадським транспортом, у тому числі про графік роботи, у доступних форматах, таких як друк великими літерами, шрифтом Брайля, та аудіо-форматі;
- покращувати інфраструктуру, пов'язану з доступом до громадського транспорту (автобуси з низько розташованою підлогою, доступність для інвалідних колясок, спеціальні сидіння, автоматичний продаж квитків тощо);
- створити легкий доступ до інформації для людей з обмеженими можливостями, зокрема про рівень доступності певних видів транспорту (через веб-сторінки, телефони, брошури тощо);
- провести обговорення плану доступності транспорту, а також його впровадження з залученням зацікавлених сторін;
- зв'язатися з Європейським форумом людей з обмеженими можливостями для обміну досвідом щодо вирішення проблеми доступності громадського транспорту.

БЕЗПЕКА

- Співпрацювати зі ЗМІ щодо питань безпеки громадського транспорту, наприклад, використати інформацію Міжнародної асоціації громадського транспорту про те, що:
 - аварії на дорогах є причиною смерті більше 45 тисяч осіб в Європі щорічно;
 - існує прямий зв'язок між кількістю осіб, загиблих в автокатастрофах на дорогах міст, та кількістю доріг, що використовуються автомобілями. В містах з добре розвинутою системою громадського транспорту кількість смертей вдвічі менша, аніж в містах, де переважно використовуються приватні автомобілі;
 - аварії на дорогах є основною причиною смерті дітей та молодих людей віком від 1 до 25 років в країнах Європейського Союзу.
- Крім зазначеної інформації, для ЗМІ варто надати відповідні місцеві дані.
- Запровадити безпечні та зручні пішохідні доріжки до зупинок громадського транспорту.

ІНФОРМУВАННЯ ПАСАЖИРІВ

- Розмістити інформацію про графік роботи громадського транспорту на всіх зупинках та в Інтернеті.
- Відкрити Інформаційний центр мобільності з наданням інформації про всі види транспорту, графік їх роботи, доступність тощо.
- Використати ЄТМ для опитування громадської думки щодо послуг громадського транспорту.

ЗВ'ЯЗКИ МІЖ КОРИСТУВАЧАМИ ТА ПЕРСОНАЛОМ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Успіх ЄТМ в питанні покращення послуг громадського транспорту залежить від поінформованості надавачів послуг громадського транспорту та їх персоналу. Персонал громадського транспорту має інформувати пасажирів про покращення послуг громадського транспорту (здійснене або заплановане). Крім цього, можна проводити такі заходи:

- «День відкритих дверей» у компаніях громадського транспорту: пояснення графіку руху, швидкості, мережі маршрутів, основних елементів, що характеризують зручність послуг;
- проведення виставки, організація демонстрації чи роботи інноваційного обладнання громадського транспорту чи прототипів на регулярних маршрутах;
- інформування про будь-які незручності, викликані ремонтом доріг або будівництвом нових ліній та зупинок.

» ІЗДА НА ВЕЛОСИПЕДІ

Їзда на велосипеді пов'язана з усіма аспектами, які роблять місто «придатним для життя». Велосипеди займають мало місця і зберігають енергію, не створюють ані шуму, ані забруднюють повітря. Вони роблять значний внесок до сталої мобільності та громадського добробуту, є ефективними та корисними для здоров'я.

Усі ідеї, запропоновані в цьому підрозділі, мають привернути увагу до важливості, потенціалу та переваг їзди на велосипеді та зв'язку з громадським транспортом.

ЇЗДА НА ВЕЛОСИПЕДІ ТА ЕФЕКТИВНІ ГРОМАДСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Пропагуючи їзду на велосипеді, слід зосередитися на наступних питаннях: велосипедна інфраструктура біля місць роботи, крадіжки велосипедів, безпека пересування на велосипеді на роботу та мотиви добирання на роботу на велосипеді, зокрема:

- створення кіоску/інформаційного пункту велосипедиста у найбільш відвідуваних місцях громади, у приміщенні органу місцевого самоврядування, інших доступних для громадськості місцях;
- створення схеми «наставництва», залучивши волонтерів-службовців та досвідчених велосипедистів; велосипедист-новачок буде їхати до місця роботи разом з своїм «наставником». Під час ЄТМ можна зробити інтерв'ю про досвід такої співпраці (прес-реліз, випуск вісника, веб-сайт).
- організація Дня «На велосипеді до роботи», з заохоченням тих працівників, хто використовує велосипед для щоденного добирання до роботи;
- організація змагання між найбільш популярними видами пересування (автомобіль, громадський транспорт, мотоцикл, велосипед та ходіння), щоб показати, що їзда на велосипеді є не лише найдешевшим, найсприятливішим для навколишнього середовища та найздоровішим методом, але в більшості випадків і найшвидшим видом пересування.

	Середня швидкість	Відстань за 10 хвилин	Територія, яку можна охопити
Ходіння пішки	5 км/год	0,8 км	2 км²
Їзда на велосипеді	20 км/год	3,3 км	32 км²

- забезпечення людей, що приїхали на роботу на велосипеді, кавою та канapkою;
- організація виставки модного одягу для велосипедистів, забезпечення спеціальним одягом для велосипедистів з місця роботи (плац з логотипом компанії тощо);
- нагородження організацій та підприємств, «дружніх» до велосипедистів;
- розповсюдження інформації про безпечні велосипедні маршрути (у співпраці з місцевою міліцією чи управлінням/відділом транспорту та містобудування).

ВЕЛОСИПЕДНА ІНФРАСТРУКТУРА

- Створення місць паркування велосипедів біля входів до будівель державних структур, офісів, компаній, торговельних центрів тощо.
- Запровадження безпечних та захищених місць для паркування велосипедів у місцях відпочинку (парки, стадіони, набережні тощо).
- Створення громадської служби з ремонту велосипедів.
- Створення умов та місць для переодягання та прийняття душу.
- Заохочення створення громадської або приватної служби «Міські велосипеди».

«СПРОБУЙТЕ ТА СТАНЬТЕ ВЕЛОСИПЕДИСТОМ ЩОДНЯ!»

- У співпраці з вашою місцевою асоціацією велосипедистів організуйте семінар для інформування громадян про можливості переходу від використання автомобіля до використання велосипеда як виду пересування (особливо для тих, хто проживає на відстані 5 км від місця роботи).
- Організуйте виставку сучасних та ретро велосипедів.
- Залучіть місцеві асоціації велосипедистів, служби прокату велосипедів, магазини та компанії, що спеціалізуються на спортивній продукції, до організації виїзних ремонтних майстерень та пунктів перевірки стану велосипедів.
- Організуйте «Тур щоденного велосипедиста» для всіх бажаючих жителів громади: учасники туру можуть розмістити на спинах плакат з позначенням відстані, яку вони щодня покривають на велосипеді. Всі плакати будуть експонуватися на виставці після завершення туру.

» ХОДІННЯ

Наступний підрозділ містить низку заходів, спрямованих на пропагування важливості ходіння як засобу пересування, та необхідності зробити вулиці більш придатними та доступними для пішоходів.

Запропоновані заходи включають такі, що можуть бути організовані швидко, без значних фінансових затрат та матимуть вплив на поведінку людей і повернуть увагу ЗМІ.

ХОДІННЯ ТА ГРОМАДСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

- Заохочення компаніями співробітників, які йдуть на роботу пішки, наприклад, додатковим днем до відпустки.
- Надання безкоштовних консультацій компаніям щодо підвищення зручності пішохідних зон біля їх будівель, як змінити дизайн їх автомобільних парковок з тим, щоб пішоходам надавалася перевага, або зробити територію поряд більш сприятливою для пішоходів.
- Проходження керівником компанії вулицями навколо будівлі(-ель) компанії та до ближчих автобусних зупинок та станцій для того, щоб оцінити доступність їх для пішоходів.
- Поширити інформацію по безпечні пішохідні маршрути.

«ЖИВІ» ВУЛИЦІ

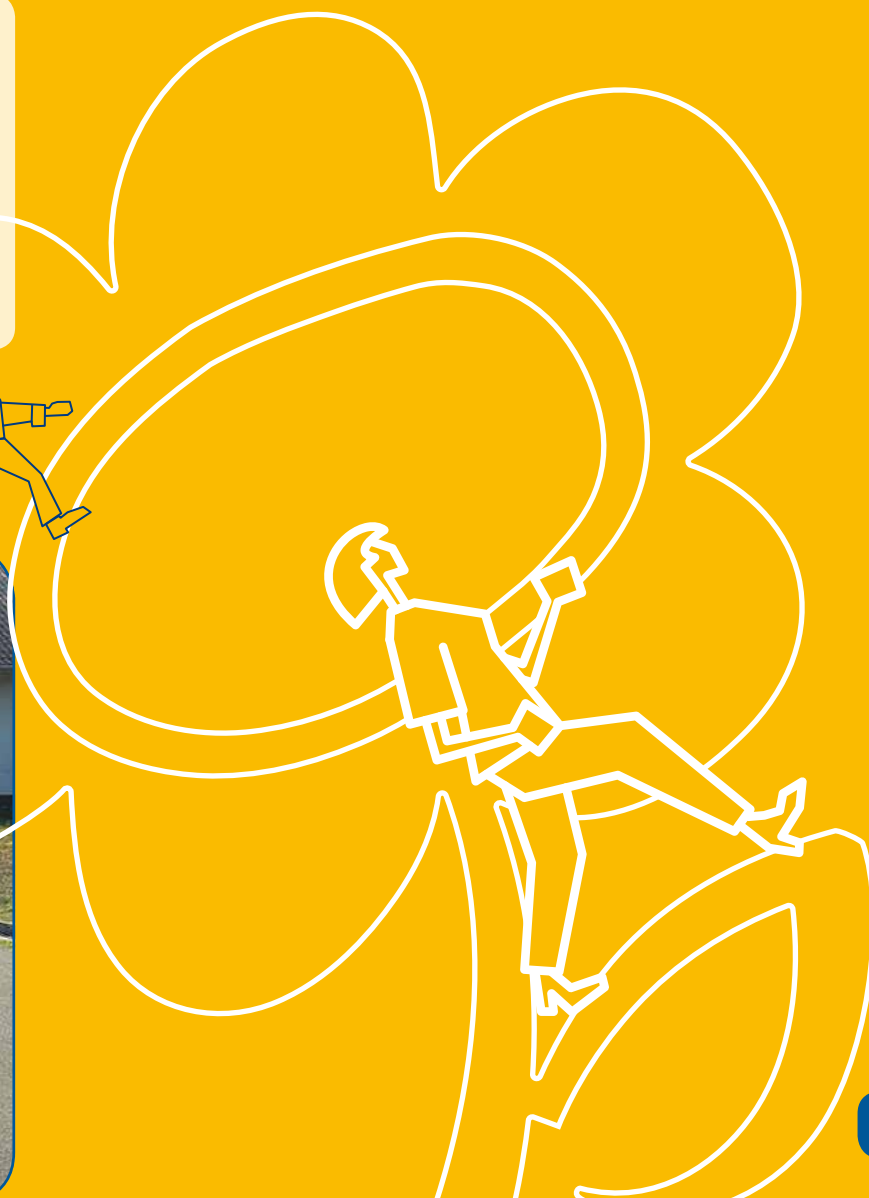
- Проведення «пішохідної наради» голови органу місцевого самоврядування та відповідальних осіб для того, щоб оцінити потенційні проблеми, такі як тріщини у тротуарах, ями, сміттєзвалища, відкриті каналізаційні люки тощо, з прийняттям відповідних рішень.
- Урочисте відкриття вуличних скульптур, паркових зон, лавиць на пішохідних частинах вулиці.
- Урочисте представлення зон зниженої швидкості біля шкіл та інших місць підвищеного ризику.
- Залучення до ЄТМ власників магазинів спортивного спорядження, одягу та взуття.

ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВЛАДИ

Під час ЄТМ варто провести промо-акції з залученням представників центральних органів влади, як наприклад міністерств: інфраструктури, охорони здоров'я, освіти і науки, молоді та спорту. Такими акціями можуть бути урочисте відкриття нових об'єктів пішохідної та вело-інфраструктури, промо-хода представників міністерств з школярами або їзда на велосипеді разом з місцевими жителями.

Всі ці заходи звичайно можуть бути виконані і головами органів місцевого самоврядування або іншими місцевими посадовцями!

» УПРАВЛІННЯ МОБІЛЬНІСТЮ

Сучасне управління мобільністю має включати рівні можливості для різних видів пересування і пропагувати сталі види транспортування, такі як велосипеди, спільне використання автомобілів, громадський транспорт та нові послуги, наприклад, спільне використання таксі, спільні автопарки, доставка товарів до дому та офісу тощо.

Управління мобільністю є важливою складовою сталого міського розвитку. У європейських країнах управління мобільністю вже декілька років впроваджується на національному, регіональному рівнях, на рівні громад та компаній. Досвід цих років показав, що вирішальним аспектом управління мобільністю є партнерство. Бізнес-структури та школи мають брати на себе відповідальність за вплив на навколишнє середовище і впроваджувати заходи, спрямовані на зменшення цього впливу.

Під час підготовки Європейського тижня мобільності органи місцевого самоврядування мають нагоду заснувати партнерство між школами та компаніями та запровадити плани шкільної мобільності та плани регулярних перевезень учнів шкіл та працівників організацій.

ПЛАНИ ПЕРЕСУВАННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЙ

Підприємства, установи та організації, які мають значну кількість співробітників, можуть здійснювати організоване перевезення власних працівників з дому на роботу та з роботи до дому, а також заохочувати їх використовувати велосипеди та ходити пішки. Для покращення мобільності на рівні компанії керівникам підприємств, установ та організацій варто:

- призначити координатора з питань мобільності;
- створити робочу групу співробітників для обговорення питань мобільності;
- проводити спеціальні наради та прес-конференції з питань покращення мобільності;
- відслідковувати якісні та кількісні зміни поведінки працівників щодо пересування.

ЗАГАЛЬНІ ЗАХОДИ ПІД ЧАС ЄТМ

- Організуйте День велосипедиста для співробітників організації, нагородіть тих, хто їздить на роботу на велосипеді, гнучкими робочим графіком, сніданками, футболками, квитком на виставу або концерт.
- За можливості, створіть додаткові зручності: можливість прийняти душ, захистити велосипед від крадіжки тощо.
- Зробіть так, щоб місцева знаменитість, наприклад, міський голова, проголосив «Я їду на велосипеді/їду пішки на роботу» або «Я користуюся громадським транспортом».
- Нагородіть спеціальною відзнакою компанію, яка докладає зусилля до впровадження сталої мобільності.
- Організуйте День без автомобілів для компаній: робітники на роботу йдуть пішки, їдуть на велосипеді, використовують громадський транспорт.
- Започаткуйте спільне використання автомобілів друзями, сусідами, родичами.
- Запропонуйте організаціям відзначити своїх співробітників премією за добирання велосипедом до роботи (за км).

ПЛАНИ МІСЬКОГО ТРАНСПОРТУВАННЯ

Європейський тиждень мобільності є важливою подією для підвищення інтересу до планів місцевого транспортування. Саме тому в один з днів цього тижня слід докласти зусилля для інформування громадян про плани і заходи органу місцевого самоврядування:

- проведіть презентацію різних можливих сценаріїв розвитку транспорту в місті та того, що був обраний для впровадження;
- організуйте семінар, присвячений висвітленню плану міського транспортування;
- організуйте за місцем проживання зустрічі сусідів для обговорення міської мобільності;
- представте громадськості проведені заходи плану міського транспортування (нові автобусні маршрути, нові велосипедні доріжки тощо) та надайте конкретну інформацію про інноваційні підходи.

» ВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМОБІЛІВ

Метою Європейського тижня мобільності є не лише пропагування використання сталих видів транспорту, але і заохочення до відповідального використання автомобілів, щоб громадяни, які змушені використовувати свої автомобілі принаймні для певних цілей, могли б також зробити свій внесок до покращення міського середовища.

Нижче перераховані заходи, які можна виконати для посилення відповідального використання автомобілів: від обережного та безпечного керування, зменшення викидів (які прямо впливають на якість повітря та клімат) до збільшення кількості пасажирів на автомобіль.

Ще раз повторимо, організація заходів тижня мобільності є завданням не лише влади, але і місцевих партнерів: організацій та підприємств, шкіл, університетів, жителів громади тощо.

ЕКОНОМТЕ ПАЛЬНЕ

- Попросіть продавців або виробників автомобілів організувати демонстраційний стенд з машинами, що економлять паливе.
- Запросіть водійські школи запропонувати навчальні семінари з енерго-ефективності («еко-керування» автомобілем).
- Пропагуйте «еко-керування» серед професійних водіїв: водіїв шкільних автобусів, таксистів, водіїв корпоративних автобусів та машин тощо.
- Розпочніть на місцевих заправочних станціях кампанію із заохочення регулярних перевірок тиску у шинах (нижче 1,4 бареля означає збільшення використання пального на 10%).

«ДАЙТЕ АВТОМОБІЛЮ ВІДПОЧИТИ»

- Продемонструйте, як можна транспортувати/ доставляти товари велосипедом.
- Запросіть «щоденних велосипедистів» розповісти про свій досвід та поради щодо перевезення дітей, транспортування товарів, поїздки на відпочинок, одягу тощо.
- Організуйте змагання, під час яких водії автомобілів віддають свої права на зберігання на певний період часу (наприклад, на час ЄТМ), а, натомість, отримують квитки на громадський транспорт; в останній день ЄТМ нагородіть учасників і дайте їм можливість поділитися своїм досвідом.
- Видайте «Порадник з правил поведінки водія автомобіля», із наданням інформації про такі питання, як збереження пального, зменшення шуму, правила поведінки на дорогах, підвищення екологічності автомобіля (колеса із зменшенням шуму, інноваційні фільтри для пального тощо), з позначенням послуг тих автотимних станцій, де вода використовується повторно тощо.

СПІЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА ВЛАСНІСТЬ НА АВТОМОБІЛІ

- Пропагуйте «Розумне використання автомобіля» шляхом представлення громадськості ідеї та схеми спільного використання та власності на автомобілі.
- Запросіть місцевих підприємців або жителів міста/ села, які використовують схему спільного користування та власності на автомобілі поділитися своїм досвідом.
- У випадку, якщо у вашому місті ще не застосовується схема спільного користування та власності на автомобілі, проведіть під час ЄТМ дослідження потенційних користувачів цієї схеми.
- Започаткуйте схему спільного користування та власності на автомобілі у вашому місті/селі.

ПАРКУВАННЯ

- Створіть нові місця для паркування автомобілів.
- Позначте зони, де не можна паркуватися.
- Більш суворо ставтеся до паркування в недозволених зонах.
- Надайте громадськості інформацію про місця, де можна паркуватися і де паркування заборонене.

ВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМОБІЛІВ ДОРОГОЮ НА РОБОТУ

- Організуйте день із тестування електромобілів.
- Запровадьте гнучкий робочий графік для зменшення затримок на дорогах.
- Виділіть кращі місця для паркування (найближчі до входу) для тих, хто спільно використовує автомобілі.
- Забезпечте гарантовану доставку додому тих, хто спільно з іншими використовує автомобіль, у разі необхідності або надзвичайної ситуації.
- Організуйте дослідження біля входу в робочі приміщення з метою з'ясування кількості людей, які змінили свої звички в методі добирання до роботи та опублікуйте найбільш визначні результати.

АВТОМОБІЛІ, ДРУЖНІ ДО ПРИРОДИ

- Присвятіть окремі заходи питанням використання дружніх до природи автомобілів, зокрема електромобілів, гібридів, машин на природному газі, біогазі або біопаливі.
- Організуйте виставку та демонстраційні стенди, на яких люди зможуть побачити та випробувати дружні до природи автомобілі.
- Запропонуйте міському голові використовувати електромобіль під час ЄТМ або принаймні протягом одного дня ЄТМ для привернення уваги громадськості та засобів масової інформації і пропагування дружніх до природи автомобілів.
- Налагодьте зв'язки з представниками Асоціації електромобілів AVERE для обговорення питань ширшого застосування електромобілів у вашій громаді.
- Організуйте круглий стіл з зацікавленими сторонами для обговорення шляхів збільшення використання дружніх до природи автомобілів.
- Створіть службу доставки товарів з використанням дружніх до природи автомобілів.

» ВІДПОЧИНОК

Ця тема стосується різних варіантів добирання до місць відпочинку або торгівельних центрів, зокрема, альтернативних варіантів використання сталих засобів транспортування.

ВІДКРИЙТЕ СВОЄ МІСТО

Заходи із відпочинку в рамках Європейського тижня мобільності можуть створювати можливості для пізнання свого міста у новий спосіб, тобто пішки або на велосипеді. Декілька заходів можна виокремити для того, щоб насолодитися своїм містом без автомобіля.

- За можливості, створіть оглядовий автобусний маршрут.
- Запропонуйте туристичним гідом та місцевим екскурсійним клубам організувати пішохідні, велосипедні та автобусні тури із супроводженням гіда.
- Організуйте пішохідні ралі та змагання-квести. Потенційними партнерами можуть бути магазини, що спеціалізуються на спортивній продукції, супермаркети, школи, громадські організації тощо.

СВЯТКОВІ ЗАХОДИ

- Організуйте під час заходів ЄТМ безкоштовний сніданок чи великий пікнік в обід або після обіду. Ви можете долучити до організації цього заходу супермаркети, готелі, ресторани, інші заклади харчування.
- Організуйте у популярних громадських місцях концерти, виступи театрів, вуличних театрів, колективів самодіяльності, молодіжних колективів та клубів тощо.
- Надайте чисту стіну або спеціально зроблений стенд на головній площі для того, щоб всі бажаючі могли залишити на ній свої відгуки і враження.
- Запропонуйте місцевим спортивним клубам та асоціаціям, а також магазинам, що спеціалізуються на спортивній продукції, організувати демонстраційні покази на вулицях: футбол, баскетбол, (пляжний) волейбол, катання на скейтбордах та роликах тощо.
- За можливості, організуйте катання на каретах з кіньми, конях, туристичних потягах, човнах тощо.

ПОКУПКИ (ШОПІНГ)

Деякі власники магазинів можуть висловити занепокоєння із приводу організації Європейського тижня мобільності, особливо, якщо передбачається запровадження територій, де заборонений рух автомобілів. Слід докласти особливих зусиль для залучення представників бізнесу з самого початку і заохочення їх до участі в організаційному процесі ЄТМ.

Заходи ЄТМ можуть бути такими:

- підготуйте попередній варіант комунікаційного вісника для власників магазинів. Цей вісник може бути націлений на надання інформації від власників магазину покупцям щодо того, як дістатися відповідного магазину без автомобіля (із відзначенням найближчої автобусної зупинки, місця паркування та прокату велосипедів);
- запропонуйте власникам магазинів розробити паперові пакети або зробіть це самі та розповсюдьте серед власників магазинів. На одній стороні пакету має бути логотип ЄТМ, на іншій стороні можна розмістити рекламу магазину;
- створіть спеціально відведені місця для паркування перевізників товарів та служб доставки поза межами територій, де заборонений рух автомобілів або пішохідного центру міста;
- створіть службу доставки товарів до покупців із використанням дружніх до природи автомобілів;
- розповсюджуйте квитки на громадський транспорт у магазинах. І до, і під час ЄТМ, магазини в центрі міста/села можуть пропонувати покупцям квитки на громадський транспорт, дійсні на весь час ЄТМ;
- запропонуйте власникам магазинів у центрі міста/села організувати лотерею з заохочувальними призами для активних учасників ЄТМ.

» МОБІЛЬНІСТЬ ТА ЗДОРОВ'Я

Коли громадяни говорять про захист навколишнього середовища, перше, про що вони думають – це забруднення повітря, а також зміна клімату та шкідливі викиди від автомобілів. Незважаючи на це, кількість машин в містах та селах продовжує зростати, що призводить до погіршення рівня життя (шум, забруднення повітря, стреси тощо). Доведеним є факт, що у Європі транспортний сектор створює до 40% викидів вуглецю і кількість викидів зростає швидше, ніж у будь-якому іншому секторі. Викиди вуглецю шкідливі для більшості населення, особливо вразливими групами є діти та літні люди. Деякі із наслідків впливу використання транспорту на здоров'я людини добре відомі: від респіраторних та серцево-судинних захворювань до дратівливості через постійний шум.

Місцеві асоціації охорони здоров'я, компанії страхування здоров'я, асоціації лікарів та спортивні організації можуть бути партнерами в організації заходів із мобільності та охорони здоров'я.

ПОРУШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО БАЛАНСУ

Шум та якість повітря є двома основними проблемами в сфері захисту навколишнього середовища у населених пунктах. Важливим заходом ЄТМ є інформування громадськості про заходи місцевої влади та проведення освітніх заходів з питань зниження шуму та покращення якості повітря.

- *Залучіть службу моніторингу якості повітря, управління охорони навколишнього середовища та/чи управління з питань енергетики провести показові заміри рівня шуму та якості повітря та продемонструвати роботу вимірних приладів.*
- *Забезпечте детальне роз'яснення громадянам систем моніторингу якості повітря, що використовуються у містах, та значення результатів.*
- *Оприлюдніть результати моніторингу рівня шуму та якості повітря через місцеві ЗМІ.*

ПЕРЕВАГИ ХОДІННЯ ТА ЇЗДИ НА ВЕЛОСИПЕДІ

Європейський тиждень мобільності має на меті підвищення обізнаності населення про негативний вплив автомобілів на навколишнє середовище та якість життя, а також пропагування сталих видів транспорту. Дослідження довели, що працівники, які роблять достатньо фізичних вправ, є здоровішими, краще працюють та рідше оформляють листок непрацездатності.

- *Запросіть лікарів надати інформацію про переваги фізичних вправ для здоров'я, ризики для здоров'я та економічні втрати від фізичної неактивності тощо.*
- *Організуйте обговорення з лякарями з питань негативного впливу використання автомобілів на здоров'я.*
- *Запросіть лікарні/лікарів запропонувати «перевірку стану здоров'я» (тиску, кровообігу, ваги, кісткової маси тощо) для усіх бажаючих.*
- *Запросіть спортивні асоціації представити свої заходи та пропозиції.*
- *Запросіть спортивні асоціації, бізнес, школи взяти участь у конкурсах, забігах або естафетах.*
- *Залучіть громадські організації, спонсорів (магазини будматеріалів наприклад) встановити дитячі майданчики для заохочення фізичної активності та вправності серед дітей.*
- *Представте заходи, вже запроваджені чи заплановані, які покращують ситуацію для пішоходів та велосипедистів (сповільнення автомобільного руху, пішохідні зони, прямі/додаткові маршрути або мережа для велосипедистів та пішоходів тощо).*
- *Організуйте фітнес-тренінги (наприклад, у співпраці із компаніями страхування здоров'я або фітнес-залами).*

Візьміть також до уваги всі рекомендації підрозділів «Їзда на велосипеді», «Живи вулиці» та «Зелені маршрути» даного посібника.

» ЗЕЛЕНІ МАРШРУТИ

Зелені маршрути призначені виключно для немоторизованого пересування, розроблені з врахуванням умов навколишнього середовища та якості життя населення прилеглих територій. Дані маршрути повинні відповідати стандартам за шириною, нахилом та станом поверхні для того, щоб вони були і зручними і безпечними для користувачів з різними можливостями (Лілльська декларація, 12 вересня 2000 року).

Метою організації та використання Зелених маршрутів в рамках Європейського тижня мобільності є залучення організацій, які створюють Зелені маршрути та ознайомлення широкого загалу з можливостями користування ними.

ПІДВИЩЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ОБІЗНАНОСТІ

- Організуйте для всіх бажаючих пішохідні/велосипедні поїздки чи пікніки вздовж існуючих та неофіційних Зелених маршрутів. Зелені маршрути можуть стати загальною темою для залучення зацікавлених сторін, зокрема:
- осіб, які обмежені в мобільності (з особливими потребами, літніх, дітей тощо); артистів, спортсменів, політиків, місцевих відомих людей тощо;

та заходів:

- створення ринку вживаних велосипедів;
- проведення різноманітних шоу: театральні виступи, музичні концерти тощо.
- розробка тематичних Зелених маршрутів: дослідження місцевої спадщини, природи, гастрономії тощо навколо Зеленого маршруту.
- проведення прямих теле- та радіоефірів.
- Візьміть Зелені маршрути під опіку. Силами школи, класу або місцевого населення організуйте заходи, які включатимуть розчистку та маркування Зелених маршрутів, мистецькі акції, фотовиставки, поетичні читання.
- використовуйте Зелені маршрути для проведення уроків географії, математики, місцевої історії, охорони природи під відкритим небом;
- організуйте похід Зеленими маршрутами разом із місцевими органами влади;
- організуйте розчистку Зелених маршрутів силами волонтерів: школярів та вчителів, туристичних клубів тощо.
- створіть об'єднання «Друзі Зеленого маршруту» (для безпеки, очистки, маркування та пропагування тощо).

ЗЕЛЕНІ МАРШРУТИ = ІНШИЙ СПОСІБ ПОДОРОЖУВАТИ У ГАРМОНІЇ ІЗ ДОВКІЛЛЯМ

- Природна спадщина: подорожі пішки або велосипедом у супроводі гіда та публікація інформаційних брошур на тему рослинності, типової для Зеленого маршруту, що розташовується вздовж залізничних колій, водотоків або в лісах.
- Місцева спадщина: збереження рис традиційної спадщини вздовж Зеленого маршруту – цікаві місця, стара інфраструктура; створення та відкриття мистецьких об'єктів вздовж Зеленого маршруту.
- Організація пізнавальних турів Зеленими маршрутами.

МІСЦЕВІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОРГАНИ ВЛАДИ В ДІЇ

Там, де Зелені маршрути вже існують:

- зробіть переходи від автодоріг до Зелених маршрутів безпечними;
- забезпечте безпеку на пішохідному переході до шкіл та інших закладів;
- розробіть плани добирання до школи або організації, взявши до уваги мережу Зелених маршрутів;
- опублікуйте ініціативи для пропагування Зелених маршрутів;
- урочисто відкрийте Зелені маршрути або їх частини, а також об'єкти на них: інформаційні зупинки, місця для відпочинку тощо.

Там, де Зелені маршрути ще не створені:

- запроектуйте мережу місцевих Зелених маршрутів та погодьте шляхи їх розміщення;
- презентуйте широкому загалу план створення Зеленого маршруту;
- залучіть комерційні компанії та громадські організації до фінансування та створення нових Зелених маршрутів.

Дивіться інформацію та карту Зелених маршрутів на веб-сайті Європейської асоціації Зелених маршрутів: www.aevv-egwa.org

» СТАЛІСТЬ: ПОСТІЙНІ ЗАХОДИ

Органи місцевого самоврядування, які беруть участь в ЄТМ, повинні запровадити принаймні один постійний захід сталого транспортування, який існуватиме після завершення тижня мобільності.

Про це, зокрема, зазначено у Хартії ЄТМ, в якій органи місцевого самоврядування запрошені «впровадити принаймні один постійний захід, який сприятиме переходу від використання приватного автотранспорту до пересування дружніми до природи засобами. За можливості, принаймні одним із таких заходів має бути довгостроковий перерозподіл дорожнього простору на користь пішоходів, велосипедного чи громадського транспорту (наприклад, перекриття дороги для руху автомобілів, ширші тротуари, нові маршрути автобусів, нова схема розвантаження руху, вищі ліміти обмеження швидкості)».

Постійні заходи для сталого міського транспортування не повинні бути витратними та можуть мати різні параметри та об'єми. Витрати можуть складати від декількох сотень гривень на забезпечення велосипедистів проблісковими маячками та рефлекторами до більш значних вкладень у громадський транспорт та велосипедну інфраструктуру.

Постійні заходи дозволяють Європейському тижню мобільності тривати цілий рік. Вони демонструють, що зобов'язання, які взяло на себе місто чи село, не закінчуються із завершенням ЄТМ, і що місцеві органи влади, політики та служби мають бажання інвестувати у майбутнє та нову культуру мобільності.

ПОСТІЙНІ ЗАХОДИ

ПОКРАЩЕННЯ УМОВ ДЛЯ ВЕЛОСИПЕДНОГО РУХУ

- Удосконалення велосипедної мережі (створення та відновлення велодоріжок, розміщення знаків та велостоянок тощо).
- Започаткування схем громадських велосипедів чи спільного користування велосипедами.
- Покращення умов для велосипедного руху (паркування, замки тощо).

ПІШОХІДНІ ЗОНИ

- Створення або розширення пішохідних зон.
- Покращення інфраструктури (нові пішохідні мости, тротуари, переходи через дорогу, переходи із зеброю, освітлення тощо).
- Розширення або створення нових Зелених маршрутів.

ПОСЛУГИ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

- Удосконалення та розширення мережі громадського транспорту (виділення або створення окремих полос для громадського транспорту, нових зупинок, нових маршрутів тощо).
- Покращення та розширення послуг громадського транспорту (збільшення швидкості добирання (менша кількість зупинок) та частоти на маршруті тощо).
- Використання екологічних машин для громадського транспорту.
- Розробка нових технологій для покращення громадського транспорту.
- Започаткування інтегрованих послуг різних видів громадського транспорту.
- Створення доступних для всіх транспортних послуг.

СХЕМИ УПОВІЛЬНЕННЯ РУХУ ТА ОБМЕЖЕНОГО ДОСТУПУ

- Програми зменшення швидкості транспорту біля шкіл.
- Обмеження зон паркування під відкритим небом.
- Створення підземних паркувань, в першу чергу, біля вокзалів та зупинок громадського транспорту.
- Вдосконалення правил руху транспорту в населеному пункті.
- Обмеження постійного доступу транспорту до центра міста.

ДОСТУПНІСТЬ

- Створення з'їздів для інвалідних візків.
- Зниження рівня тротуарів та позначення меж тротуарів та пішохідних переходів кольором та типом покриття (для людей з вадами зору).
- Розширення тротуарів.
- Встановлення звукових сигналів на світлофорах.
- Усунення бар'єрів.
- Врахування аспектів доступності під час розробки та внесення змін до генеральних планів населених пунктів.
- Створення допоміжної інфраструктури для людей з обмеженою мобільністю.

НОВІ ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ТА ВЛАСНОСТІ НА АВТОМОБІЛІ

- Започаткування схем спільного використання і власності на автомобілі, у тому числі он-лайн.
- Відповідальне використання автомобілів («еко-керування» тощо).
- Використання дружніх до природи автомобілів.

УПРАВЛІННЯ МОБІЛЬНІСТЮ

- Впровадження заходів в рамках планів добирання до школи та роботи.
- Постійно діюча інформаційна кампанія з підвищення обізнаності населення про питання міської мобільності та розробка освітніх матеріалів.
- Розробка планів міської мобільності з залученням місцевих зацікавлених сторін.
- Відкриття прямих маршрутів громадського транспорту (експрес-маршрутів) для полегшення доступу до «спальних районів», підприємств, організацій, університетів, бізнес-центрів тощо.
- Створення схем «Пішохідних автобусів» (для організованих груп пішоходів) та «Велосипедних потягів» (для організованих груп велосипедистів).
- Започаткування системи моніторингу якості повітря у громадських місцях населеного пункту та регулярне інформування громадськості про результати.
- Організація регулярних обговорень та вивчення громадської думки щодо мобільності.

» ДЕНЬ БЕЗ АВТОМОБІЛІВ

В межах населеного пункту слід визначити одну або декілька зон, де буде заборонено рух автомобілів протягом одного дня ЄТМ (22 вересня кожного року). У таких зонах буде дозволено лише рух пішоходів, велосипедистів, громадського транспорту та електромобілів. За наявності більше, ніж однієї зони без автомобілів, варто з'єднати їх пішохідними доріжками або переходами. Біля зони без автомобілів необхідно організувати буферні зони, де буде розміщена інформація для водіїв автомобілів щодо варіантів об'їздів та програми Дня без автомобілів.

Місце та розмір зони без автомобілів мають бути визначені органами місцевого самоврядування з огляду на місцеві умови та контекст.

При визначенні зони Дня без автомобіля, спробуйте дати відповідь на наступні питання:

- Чи можна перетворити перевантажену автомобілями вулицю на «острівець тиші», щоб продемонструвати різницю?
- Які заходи можна представити та випробувати у День без автомобілів (наприклад, створення або розширення пішохідної зони)?
- Чи є якісь заходи для конкретних цільових груп, що можуть бути проведені на території Дня без автомобілів (наприклад, територія навколо школи може стати площадкою для змагань і конкурсів між школами)?
- Які організації, установи, магазини, кафе тощо розташовані в зоні Дня без автомобілів, і як їх залучити до організації та проведення Дня без авто (кафе, бари, ресторани, готелі, магазини спортивного спорядження тощо)?
- Хто відвідує цю зону у «звичайний» день та з яких причин? Яким видом транспорту добираться? Наскільки більше людей добиратимуться громадським транспортом в День без автомобілів?
- У разі, якщо планується більше однієї зони без автомобілів, як вони можуть бути з'єднані одна з одною?
- Скільки додаткових/тимчасових паркувань буде необхідно навколо зон/и без автомобілів?
- Які об'їзди запропонувати автомобілістам під час Дня без автомобілів?

БАР'ЄРИ ТА ПУНКТИ ПЕРЕВІРКИ

Зона/и без автомобілів має бути чітко визначена/і та відмежована/і від решти дорожнього простору. Для цього необхідно об'єднати зусилля декількох структур: органу місцевого самоврядування, органів внутрішніх справ, в тому числі ДАІ, управлінь та відділів транспорту.

ПЕРЕЛІК ВИНЯТКІВ

Такі служби як швидка допомога, міліція, служби надзвичайних ситуацій: пожежна тощо, служби газу та електромереж, мають безперешкодне право доступу до зони без автомобілів.

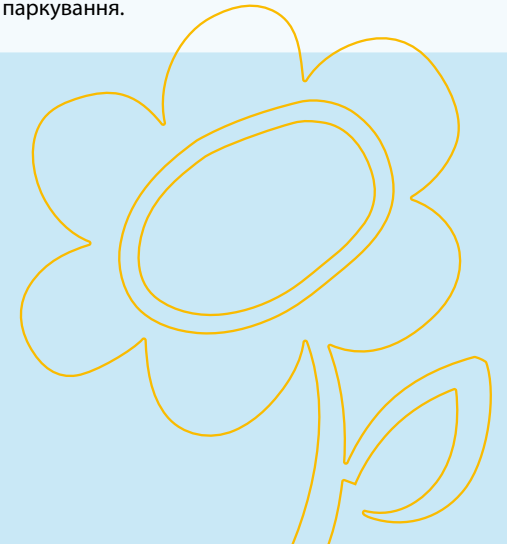
Звільнення від обмежень доступу слід звести до мінімуму. Необхідно скласти перелік автомобілів з правом доступу в зону Дня без автомобілів. Звільнення можна надати:

- електромобілям та гібридам (виключно для демонстраційних цілей);
- особам з обмеженими можливостями.

Заяви на звільнення від обмежень мають бути подані до органу місцевого самоврядування завчасно, у визначений ними час.

МІСЦЕВІ ЖИТЕЛІ

Місцевих жителів попросять прибрати свої автомобілі за день до Дня без автомобілів з тим, щоб очистити вулиці в межах зон/и, де буде заборонено автомобільний рух. Можливо, для цього знадобляться спеціальні (додаткові) місця для паркування.

МІСЦЕВІ ЖИТЕЛІ

Місцевих жителів попросять прибрати свої автомобілі за день до Дня без автомобілів з тим, щоб очистити вулиці в межах зон/и, де буде заборонено автомобільний рух. Можливо, для цього знадобляться спеціальні (додаткові) місця для паркування.

ДОСТАВКА ТОВАРІВ В ЗОНАХ БЕЗ АВТОМОБІЛІВ

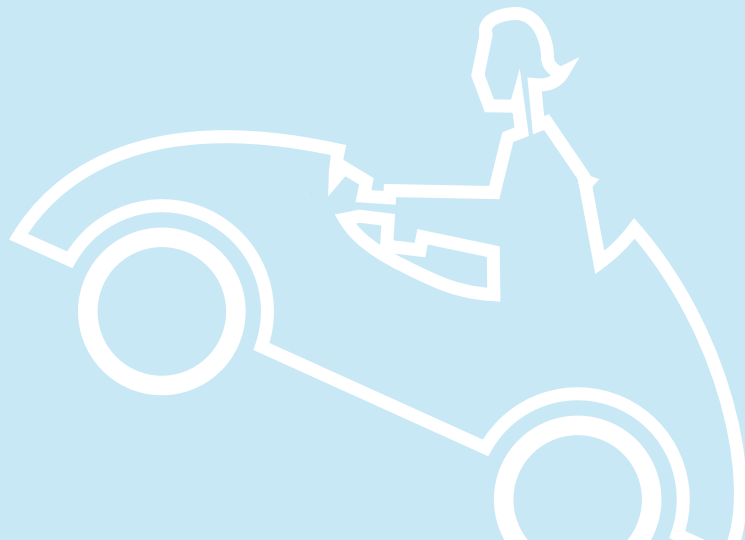
Доставка товарів буде дозволена до (8:00) та після (19:00) перекриття руху. Для тих, кому потрібна доставка у денний час, має бути створена спеціальна зона доставки поза межами території без автомобілів.

ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ

Для надання місцевим жителям ефективних альтернатив добирання, можна зробити наступні заходи:

- більшу частоту надання послуг громадським транспортом;
- більшу доступність для людей з обмеженою мобільністю;
- спеціальні знижки або навіть безкоштовне перевезення до зони Дня без автомобілів.

Також варто запропонувати послуги спеціального автобуса (шатлу) для з'єднання віддалених місць паркування із центром міста та зоною Дня без автомобілів.

ВЕЛОСИПЕДИ

Для заохочення їзди на велосипедах 22 вересня можна вжити таких заходів:

- залучення місцевих груп та асоціацій велосипедистів;
- створення пунктів прокату велосипедів, наприклад у місцях паркування автомобілів, на залізничних станціях, автобусних зупинках та зонах без автомобілів; можна використовувати різні системи прокату, поєднувати автобусні та велосипедні або паркувальні та велосипедні квитки, ключі від автомобіля чи реєстраційні документи в якості застави за велосипед тощо;
- надання можливості паркування велосипедів під навісом та з забезпеченням охорони;
- створення безпечних, добре промаркованих велосипедних маршрутів поза межами зон без автомобіля.

ПАРКОВКИ ДЛЯ СТИКУВАННЯ ПРИВАТНОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Щоб заохотити місцевих жителів залишати свої машини та використовувати громадський транспорт, слід створити паркування для стикування. Такі місця паркування автомобілів мають бути забезпечені паркувальником. Вони можуть бути безкоштовними або ні (наприклад, комбіновані паркувальні та автобусні чи паркувальні та велосипедні квитки).

» ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЇ

На веб-сайті ЄТМ ви можете знайти усі необхідні інструменти комунікації для висвітлення кампанії, а також рекомендації щодо їх використання.

ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ КОМУНІКАЦІЇ

Ви можете безкоштовно використовувати усі документи, розташовані на сайті Європейського тижня мобільності www.mobilityweek.eu (на англійській мові).

Окрім цього Посібника, ви можете завантажити з сайту наступні документи:

- Тематичні настанови ЄТМ
- Приклади кращих практик ЄТМ
- Брошуру ЄТМ
- Хартію ЄТМ
- Інструментарій комунікацій ЄТМ
- Логотип, плакати, банери та іншу графічну інформацію ЄТМ

Деякі з цих документів перекладені на українську мову і є наявні на веб-сайті проекту Європейський тиждень мобільності в КАРПАТАХ:

www.tyzdenmobility.sk та на веб-сайті ГО «Агентство сприяння сталому розвитку Карпатського регіону «ФОРЗА» www.forza.org.ua.

МІСЦЕВЕ ІНФОРМУВАННЯ ТА КОМУНАКАЦІЇ

Органи місцевого самоврядування мають на постійній основі співпрацювати з засобами масової інформації для інформування громадськості про програму, хід підготовки та деталі Європейського тижня мобільності.

Важливо, щоб органи місцевого самоврядування використовували існуючі логотипи та символіку Європейського тижня мобільності для візуальної ідентичності та приналежності до глобального руху.

Для просування ідеї ЄТМ важливо бути послідовними і використовувати доступну мову комунікації для того, щоб ЄТМ був зрозумілим для різних цільових груп.

ІНФОРМАЦІЙНІ ЛИСТИ

До проведення ЄТМ варто підготувати та розповсюдити інформаційні листи, зокрема:

- Лист від міського/сільського голови з програмою або вказанням головних заходів ЄТМ, адресований всім жителям громади (за декілька тижнів до ЄТМ).
- Лист-звернення до найбільших підприємств, установ та організацій міста/села, з запрошенням взяти участь у організації та проведенні ЄТМ.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Для інформування жителів про організацію Європейського тижня мобільності та запрошення до обговорень із доступності міської мобільності та безпеки, варто використовувати всі доступні органам місцевого самоврядування засоби комунікації.

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ МАЮТЬ БУТИ ЛІДЕРАМИ ЄТМ І ПРИКЛАДОМ ДЛЯ ЖИТЕЛІВ

Усі працівники місцевого органу самоврядування повинні бути обізнані про заходи ЄТМ, добре їх розуміти, підтримувати та брати в них активну участь.

Координатор ЄТМ від органу місцевого самоврядування має мати достатньо часу для планування, організації і координування партнерів та заходів, навіть, якщо при цьому потрібно звільнити його/її від виконання частини інших професійних обов'язків.

На етапі планування та організації ЄТМ необхідно залучити співробітників різних відділів органу місцевого самоврядування, у тому числі для відповідей на телефонні дзвінки, інформування громадян, організації доступу до зон без автомобілів та паркування автомобілів у День без автомобілів, залучення та зв'язку з партнерами та зацікавленими сторонами, проведення запланованих заходів тощо.

Голова та співробітники органу місцевого самоврядування повинні бути гарним прикладом сталої мобільності для жителів громади: їздити на велосипеді, ходити пішки, брати участь у заходах ЄТМ.

» ОЦІНКА ІНІЦІАТИВИ ЄТМ

Для оцінки ефективності заходів ЄТМ органам місцевого самоврядування варто провести моніторинг, який включає: вимірювання якості повітря, рівня шуму, транспортних потоків та вивчення громадської думки.

ЯКІСТЬ ПОВІТРЯ

Можна встановити стаціонарні та мобільні вимірювальні прилади всередині та поза межами зон без автомобілів та декілька днів проводити заміри для порівняльного аналізу. Для забезпечення чистоти експерименту, заміри слід робити в один і той самий день тижня та за однакових метеорологічних умов.

ШУМ

Обладнання для вимірювання рівня шуму може бути встановлено всередині та поза межами зон без автомобілів для замірів рівня шуму протягом дня. Шум також варто заміряти протягом декількох днів з метою порівняльного аналізу.

ТРАНСПОРТНІ ПОТОКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Варто дослідити і порівняти пасажиропотоки за видами транспорту (приватні автомобілі, громадський транспорт, велосипеди) на вулицях населеного пункту до та під час ЄТМ і окремо – під час Дня без автомобілів.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

Цільові дослідження можна провести для виміру громадської реакції на заходи ЄТМ. Можна дослідити думку окремих цільових груп:

- місцевих жителів всього міста/села;
- людей, що знаходяться у зоні без автомобілів;
- жителів зони без автомобілів;
- торговельних точок у зоні без автомобілів;
- покупців товарів торговельних точок;
- людей, що працюють у зоні без автомобілів;

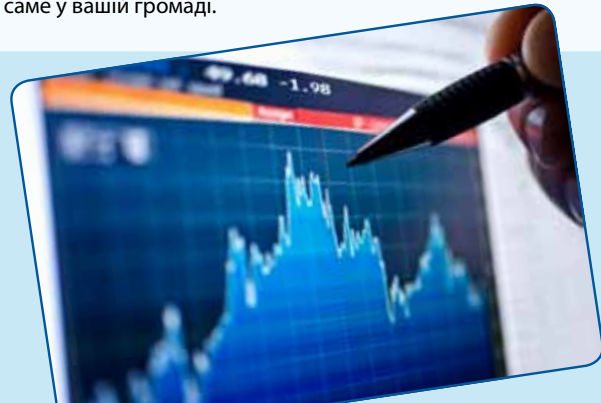
Європейський координаційний центр розробив анкету, а також програму для обробки результатів, що дозволяє автоматично отримати результати у вашому місті. Дана анкета та методологія можуть бути використані для забезпечення послідовності між різними дослідженнями, що проводяться на місцевому рівні. Документи можна завантажити із сайту www.mobilityweek.eu

За можливості, місцеві органи самоврядування можуть провести інші види досліджень в залежності від заходів, що будуть проведені протягом Європейського тижня мобільності.

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Цей посібник містить опис заходів, що можуть проводитися органами місцевого самоврядування міст, селищ міського типу та сіл у співпраці з державними установами та організаціями, НУО, бізнесом у підготовці до та під час Європейського тижня мобільності та Дня без автомобілів.

З усього розмаїття визначених в Посібнику заходів запроваджуйте ті, які найбільш підходять для покращення ситуації з мобільністю та навколишнього середовища саме у вашій громаді.

Партнери проекту Європейський тиждень мобільності в КАРПАТАХ

Головним партнером проекту в Україні є **Агентство сприяння сталому розвитку Карпатського регіону ФОРЗА**. Транскордонним партнером є **Агентство підтримки регіонального розвитку Кошице**, що фінансується Кошицьким самоврядним краєм.

Веб-сторінка проекту

www.tyzdenmobility.sk

ГО ФОРЗА: п. Леся Лойко, вул. Швабська, 51а (4-й поверх), 88018, м. Ужгород
Тел./факс: +38 0312 67 14 50
Електронна пошта: lesya.loyko@forza.org.ua

АРР Кошице: Канд.прир.наук, п. Гейза Леген, вул. Строяренська, 3, 040 01, м. Кошице
Тел.: +421 55 68 22 814
Електронна пошта: gejza.legen@arr.sk

Видано за підтримки Європейського Союзу. Зміст не обов'язково відповідає точці зору Європейського Союзу. Повну відповідальність за зміст несуть партнери проекту АРР Кошице та ГО ФОРЗА.

Програма фінансована з фондів
Європейського Союзу

Програма прикордонного співробітництва ЄСІП
Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна

